

iD

TRANS LO ACI ON S

OBSERVATORI
DE PROJECTES
15.07. | 13.09.2015

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

SANTAMÒNICA

TRANSLOCACIONS | Experiències temporals, pràctiques artístiques i contextos locals |

Translocació és un terme que es fa servir en l'àmbit de la genètica, amb el qual es defineix el desplaçament de segments entre cromosomes, el fenomen pel qual un fragment de cromosoma es transfereix a un altre de no homòleg i, per tant, es modifica. Les conseqüències d'aquest desplaçament són mutacions en els organismes, de manera que en alguns casos els cromosomes modificats poden ser defectuosos i generar malformacions, però en altres casos poden provocar evolucions avantatjoses. Ens interessa aquesta idea de fragilitat i de risc que implica la translocació per tal de posar-la en relació amb les formes contemporànies de desplaçament de persones, les seves interaccions en contextos locals i els diversos mecanismes de transferència que es produeixen. Translocació seria la conjugació entre els subjectes, les experiències i les relacions causa-efecte que es produeixen entre el local i el visitant, el que resideix habitualment en un lloc i l'estrany, l'altre, l'estranger. Les conseqüències que implica tot això tenen a veure amb l'espai sobre el qual es desplega i en el qual es configura la mobilitat transcultural, i l'afecten d'una manera molt explícita.

A les societats contemporànies diverses formes de trànsit incideixen en el territori del que és local, tant en l'organització de l'espai com en l'experiència de viure en el lloc. Aquestes formes prenen una rellevància significativa en algunes ciutats o zones

concretes de les ciutats, on s'emfatitza la multiplicitat d'experiències que són fruit dels desplaçaments temporals. Hi ha ciutats que concentren especialment aquest fenomen, hi ha zones de les ciutats que aglutinen una densitat translocal més gran, mentre que altres barris poden continuar aliens a tot això. Aquestes àrees es poden vincular d'una manera més global a altres contextos on també la mobilitat es converteix en el detonant de canvis en l'espai, de relacions entre les persones o de projecció cap a l'exterior del mateix lloc. Un exemple d'aquestes zones a Barcelona és la que comprèn el barri Gòtic, el Raval i, de manera tangencial, el port, ja que aquest és un dels accessos més importants de trànsit de mercaderies, però també, cada vegada més, de trànsit de persones, atès l'increment del turisme de creuer. Hi ha altres barris de la mateixa ciutat que pateixen efectes similars o col·laterals, però no ens hi referim explícitament perquè són els que constitueixen el marc d'acció sobre el qual versa una part important de les anàlisis i les activitats desplegadas en el projecte "Translocacions".

"Translocacions" s'ha plantejat com un projecte artístic que acull altres múltiples projectes i que es duu a terme en diverses fases. L'exposició que aquí es presenta n'és una part. El significat de la paraula *translocació*, prestada d'una altra disciplina, es refereix aquí als mecanismes de transferència entre la relació local-visitant en un context específic, a la incidència produïda per la suma de múltiples subjectes visitants, en un espai determinat (físic i social), per un període temporal determinat, i a les conseqüències que tot això pot provocar en la configuració, l'ús, la percepció o la projecció de l'espai. Els processos de translocació aplicats a l'espai habilitat poden provocar efectes de

millora, de progrés, però també de col·lapse i de deteriorament, en funció de certs agents interns i externs que prenen part en aquesta articulació complexa. Aquests processos es deriven del conjunt de transferències, modificacions i mutacions que es produeixen a partir de diverses formes d'interactuar en un context determinat, on el visitant té una relació temporal i ocupa un espai que pot tenir un alt grau d'identitat o d'identificació des de l'aspecte local. Les tensions i les distensions que es desencadenen afecten totes dues parts, i en diverses direccions. El potencial d'atracció i de rebuig en aquesta relació local-translocal són efectes col·lectius que es donen de manera simultània i es radicalitzen quan els ecosistemes es posen en perill.

Les pràctiques artístiques tenen la capacitat de fer visible el que s'amaga darrere de la “fosca transparència de l'ordre democràtic”¹. En alguns casos aquestes pràctiques poden incidir en la realitat de les coses i intentar canviar-les; en altres formen part de processos més complexos que persegueixen repensar certes estructures o canviar la manera d'entendre-les. Entre aquestes diverses opcions i prioritats hi ha els projectes i els plantejaments que participen en les diverses fases. “Translocacions”, en la seva globalitat i com a projecte plantejat des de la lògica d'Idensitat, persegueix situar-se en aquesta franja que pretén incorporar la crítica social, però també fer un pas més enllà alineant-se en la definició que planteja un compromís en la imaginació del futur i la incidència en els processos presents de transformació. Una tasca que es tracta des d'un plantejament de transversalitat i de proposició activa en el replantejament, la

1. GROYS, Boris. *Volverse público. Las transformaciones del arte en el ágora contemporánea*. Ed. Caja Negra, Buenos Aires, 2014.

incidència i la translocació de les estructures, que en alguns casos són microinstitucions i en altres casos són micropolítiques.

En aquests moments estem sota unes condicions propenses al canvi, on els ciutadans estan prenent consciència de la seva capacitat d'organitzar-se i incidir en els processos socials i polítics. El dret a la ciutat que primer Lefebvre i més tard Harvey han reclamat fa referència no només al dret d'ús del que és comú, sinó, abans que res, al dret a repensar i transformar la ciutat. Aquest plantejament converteix la ciutadania en part activa de tot el procés. Davant d'aquest moment de canvi, o de consciència de canvi, sorgeix la possibilitat –des de la perspectiva de les pràctiques artístiques que interactuen, incideixen, assenyalen o representen– de donar visibilitat als processos de transformació i posar-los en relació amb les geografies de la mobilitat. També es planteja, però, l'opció de “translocar” l'essència que resideix en aquesta definició del dret a la ciutat i aplicar-la al dret a la cultura, de manera que la ciutadania o l'acció ciutadana poden formar part, i han de formar part, del procés de construcció i renovació de la cultura.

La complexitat de la ciutat, les múltiples capes que la conformen són –i han estat– motiu d'obres i projectes artístics prolífics, a més de moltes altres investigacions, assajos i prospeccions. En aquest interès pels fenòmens que afecten la construcció de la ciutat, l'articulació de les experiències vivencials i la configuració de projectes de futur, conflueixen múltiples àmbits disciplinaris. Aquesta publicació, d'una manera transversal, n'aglutina alguns, a la vegada que presenta una part de les fases inicials en què s'ha estructurat “Translocacions” com a projecte.

Participen en l'exposició:

OBSERVATORI

Rogelio López Cuenca; Amnistia Internacional; Bouchra Khalili; Marcos Ávila Forero; Teresa Mulet; Ro Caminal; Atfal Ahdath; Pep Dardanyà; Raquel Friera; Núria Güell i Levi Orta; Daniel García Andújar; Ángela Bonadías; ID Barrio Mex; Torolab; Matteo Ferroni; Santiago Cirugeda; Left hand Rotation; Josep Maria Martín; Irma Arribas, Queralt Guinard, Octavi Rofes i Pau Vilallonga; Territori Guiri; Arturo-Fito Rodríguez Bornaecha; Luz Broto; Iconoclastas; Isabel Banal i Jordi Canudas; Giuliana Racco i Matteo Guidi.

MICROINTERVENCIONS

Brigitte Vasallo i Pol Galofre; Juan Pablo Ordúñez / MawaTres; Diásporas Críticas (Verónica Lahitte, Rebecca Close, Anyely Marín Cisneros); Ro Caminal; CoHectiu Fem Plaça.

TALLERS

Taller de Cartografia. Dirigit per Itziar González (Institut Cartogràfic de la reVolta) en col·laboració amb Consuelo Bautista.

Taller d'accions en el context. Dirigit per Andrew Lister en col·laboració amb Daniel Cid, amb alumnes d'Elisava (Escola Superior de Disseny i Enginyeria de Barcelona), i Winchester School of Art.

Taller Espais Zombi. Dirigit per Domènec, Idensitat.

ARXIU DE PROJECTES

Entrevistes a Isabel Banal i Jordi Canudas, Herman Bashiron, Josep Bohigas, Manuel Delgado, Marcelo Expósito, Macarena González, Carles Guerra, Rosa Llop i Simona Marchesi, Rosa Pera, Jeffrey Swartz, Claudio Zulián. Recerca realitzada per Diana Padrón, Ramon Parramon, Anna Recasens.

TRANSLOCACIONS | OBSERVATORI DE PROJECTES

Aquesta exposició es promou des de la perspectiva d'iniciar un observatori de projectes, una agrupació heterogènia de treballs artístics que, en conjunt, afronten els fluxos de la mobilitat contemporània en interacció amb llocs concrets de diverses ciutats. Fenòmens com ara el turisme, la migració o els desplaçaments per qüestions laborals són tractats mitjançant projectes contextualitzats, que promouen un ventall d'opcions i formes d'actuar. En uns casos analitzen, en altres denuncien i en altres proposen alternatives sobre com aquests elements, que tenen una incidència geopolítica de caràcter global, afecten o intercedeixen en el context local. Les conseqüències de la mobilitat en relació amb la ciutadania, la identitat, la territorialitat, la diversitat, l'assentament o la construcció de l'espai públic s'intersequen i s'afecten mútuament de manera dispar en funció de les circumstàncies, els moments i els emplaçaments.

La supervelocitat i la superconnectivitat són elements essencials en el món occidental, on el sistema capitalista inverteix, promou, comercialitza i converteix en negoci la mobilitat i tot el que se'n deriva. Tanmateix, la mateixa estructura social, econòmica i tecnològica que facilita que una gran part de la població es pugui desplaçar fàcilment d'un lloc a un altre també exclou moltes persones. La precarietat, la dualització social, els conflictes geoespacionals, els perills, les pors i la violència són fenòmens que limiten i condicionen la mobilitat transnacional, però també la mobilitat local.

>>>

>>>

Aquesta és una exposició que agrupa i recull un conjunt de projectes ja realitzats prèviament en diverses ciutats per una selecció d'artistes i creadors, així com les diverses fases en què s'han desplegat a "Translocacions" amb projectes de producció que es porten a terme en el context del Raval i el Gòtic. Es presenten les diferents *microintervencions* que s'han fet en l'espai públic i social del barri. Incorpora, a més, el resultat de tres tallers que s'han portat a terme: un de cartografia, un de disseny i un sobre el concepte *espais zombi*. I una selecció de projectes realitzats des de principis dels noranta que s'ha configurat com un *arxiu de projectes* que integra propostes de caire artístic i social, i que es presenta gràficament posant en relleu alguns d'aquests projectes amb entrevistes als seus impulsors.

En conjunt, es vol posar en evidència que el fenomen de la mobilitat té un abast de caràcter global, però que pren matisos específics en cada lloc, i en funció de com es tracta prenen forma i rellevància els múltiples temes que hi estan vinculats. El projectes impulsats pels creadors incideixen en aquests contextos cartografiant, activant l'acció crítica o establint mecanismes col·laboratius i coparticipatius en el context de la ciutat. **Ramon Parramon**

ROGELIO LÓPEZ CUENCA |

El paraíso es de los extraños | Projecte en procés des de 1999

Projecte obert que utilitza diversos formats i en què s'analitza com es construeix la imatge del món àrab islàmic des d'Occident.

AMNISTIA INTERNACIONAL |
SOSEurope | 2014-2015

“SOSEurope” és una campanya per conscienciar la gent de la necessitat de protegir les persones per sobre de les fronteres territorials.

BOUCHRA KHALILI |
The Constellations | 2011

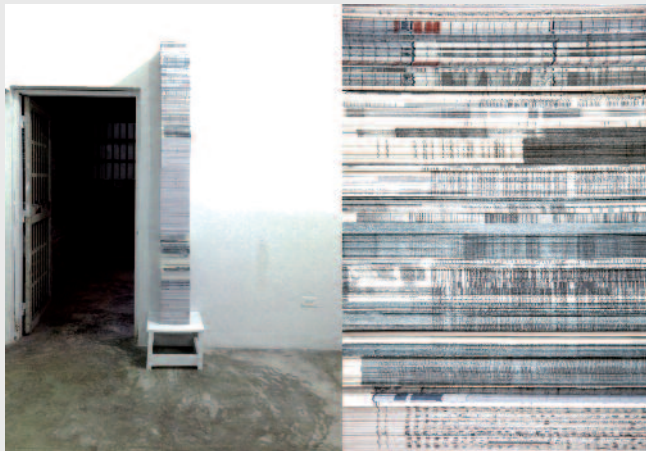

Explora els trajectes migratoris contemporanis, la travessa de les fronteres i els subjectes que hi transiten clandestinament.

TERESA MULET |

Informe 24.763 / Tipo Inútil. Ejercicio_Volumen 24.763 |

2013

La numeració de l'1 al 24.763 correspon a la quantitat de persones que van tenir una mort violenta a Veneçuela l'any 2013. La por té un efecte doble en relació amb la mobilitat. Per una banda, pot anul·lar la capacitat dels individus de desplaçar-se lliurement; per l'altra, pot incentivar la fugida cap a un altre lloc.

MARCOS ÁVILA FORERO |

Cayuco | 2012

Acció que consisteix a arrossegar la reproducció de guix d'un *cayuco*. Metàfora de la fragilitat i la distància que hi ha entre el desig i la realitat de les persones que, de manera desesperada, volen creuar el Mediterrani per poder reiniciar la seva vida en un lloc nou.

RO CAMINAL |

Identité vo(i)lée | 2014

La fusió entre una senyera i un burca provoca una dislocació potent, una violació de la identitat. L'ambigüitat que suggereix la imatge fa referència al mestissatge social, la globalització cultural i la construcció identitària en relació amb el territori i la ciutadania.

ATFAL AHDATH | (Vartan Avakian, Hatem Imam i Raed Yassin)

The missing link, 2013 / Exploded View | 2014

Construcció de noves realitats fictícies partint d'imatges copiades, robades i reciclades. Utilitzen material procedent de bancs d'imatges i estudis de fotografia de tot el món àrab per escenificar vacances exòtiques i viatges llunyans que consumeixen els clients que no es poden pagar aquests viatges.

PEP DARDANYÀ |

Estefany | 2002/2015

El turisme i el sexe són alguns dels components que defineixen la intensitat de la Rambla de Barcelona. En aquesta obra es combinen el turisme cultural i la prostitució des d'una mirada etnogràfica.

RAQUEL FRIERA |

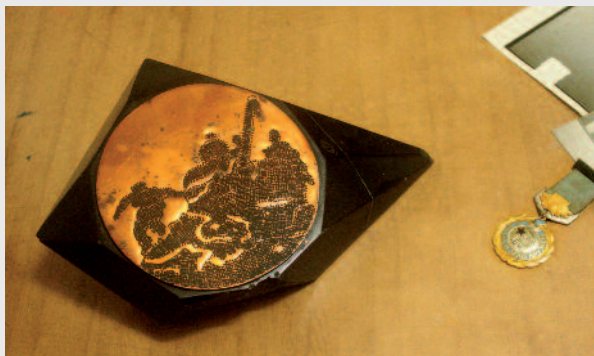
Spaces of possible | 2011/2013

És una intervenció a l'espai públic que consisteix en la distribució d'una sèrie d'altaveus que emeten entrevistes individuals fetes a dones. Aquest projecte, fet a Istanbul i al Prat de Llobregat, s'alinea amb organitzacions feministes que, en els darrers trenta anys, han lluitat per aconseguir una participació i una presència més grans de la dona en l'esfera pública.

NÚRIA GÜELL I LEVI ORTA |

Te odio, mi amor | 2015

Aquest projecte posa el punt de mira en l'auge dels processos polítics contemporanis que es constitueixen a partir de moviments de ruptura i que acaben ocupant institucions de govern. Registre d'una trobada entre persones implicades en aquests moviments o nous partits polítics, amb reflexions sobre el declivi de les revolucions comunistes del segle xx.

DANIEL GARCÍA ANDÚJAR |

Democratizemos la democracia | 2011

Acció duta a terme mitjançant un vol d'aví a diversos punts de la costa del Mediterrani amb el lema "Democratizemos la democracia". Aquest eslògan pretén recordar que una democràcia nominal o representativa no és una democràcia real i que el procés de democratització ha de generar formes de participació continuada per part dels ciutadans.

ÁNGELA BONADÍES |

Estudio Supernova 1: La casa de la piedra | 2015

La urbanització Los Corales era un lloc que visitava principalment el turisme veneçolà intern fins que l'any 1999 hi va haver un gran despenjament de pedres i fang de la muntanya. Ara, la urbanització s'ha convertit en el refugi dels desplaçats de la ciutat.

ID BARRIO MEX | (Gaspar Maza, Elena Muñoz, Ramon Parramon, Laia

Solé en colaboración con la ONG Amextra, SomosMexas | Jesús López y Thelma García)

Tultitlán | Primera fase, 2013

Estratègies d'anàlisi i representació de les dinàmiques d'un lloc als límits de la zona urbana. Intervenció a l'espai públic que marca simbòlicament el límit de l'expansió de la ciutat i l'esforç dels seus habitants per construir un espai comú. Reflexió sobre el paper de l'artista-investigador en contextos socials de certa complexitat a partir de la relació local-visitant.

TOROLAB |

COMA (Cooperativa Mexicana de Alimentos) | 2014

Traça els canvis fisiològics d'una persona mexicana en la seva relació quotidiana amb l'alimentació, i culmina amb la creació d'un nou producte alimentari, La Picudita (un tipus de pa amb altres ingredients), que conté tots els nutrients que no hi ha en una dieta típica mexicana.

MATTEO FERRONI |

Foroba Yelen | 2011

Un projecte activat a petits poblats de Mali. Construcció de llums que combinen una tecnologia LED de baix cost amb elements als quals poden accedir fàcilment les comunitats que viuen en poblacions rurals i que no tenen les infraestructures ni els serveis d'il·luminació pública.

SANTIAGO CIRUGEDA |

Proyectar con Luces | 1999

Combina l'acció lúdica, la participació ciutadana i l'estratègia política amb l'intent de paraitzar un pla urbanístic que afectava el barri de San Bernardo de Sevilla. Senyalitza amb traces de llum el perímetre de dos solars en què el pla urbanístic incidia d'una manera específica, la qual cosa, en conjunt, feia preveure un procés de gentrificació i especulació.

LEFT HAND ROTATION |

Museo de los desplazados | En procés des de 2010

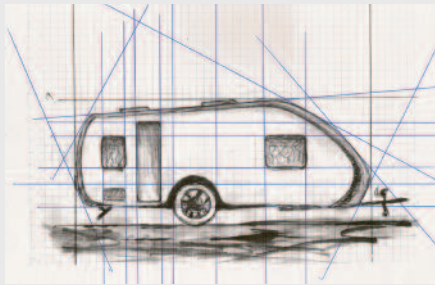

Plataforma de col·laboració que s'ofereix com a eina de reflexió col·lectiva sobre els conflictes associats als processos de gentrificació. Es construeix, com a arxiu, sobre el potencial del registre per generar coneixement, protegir la memòria col·lectiva i evidenciar que la realitat és mutable, insuficient i inclassificable.

JOSEP-MARIA MARTÍN |

“Yo llego a ser YO en el Tú; al llegar a ser YO, digo Tú” |

2003-2015

Es vol fer visible un procés de reflexió sobre comunicació, interpretació i alteritat, mitjançant projectes realitzats en moments diferents. El primer, “Locutori Mòbil” (2003), incideix en la comunicació i la immigració. El segon sobre la representació visual de l'espai, des de la perspectiva d'un no-vident. Ambdós casos incideixen sobre la representació des de l'alteritat.

IRMA ARRIBAS, QUERALT GUINARD, OCTAVI ROFES I PAU VILALLONGA |

Parada | 2015

La tradició de la venda d'animals vius a La Rambla, els diferents intents de regulació per integrar-la als ideals institucionals de la ciutat moderna-cosmopolita i, finalment, la seva substitució per altres dispositius identitaris i comercials orientats al turisme fan evident el camp de forces en conflicte que tensiona l'espai públic.

IDENTITAT | (En col·laboració amb RAÚL NIEVES)

Territori Guiri | 2015

Projecte de discussió i debat públic sobre la relació local-visitant en el context de Barcelona. Amb l'etiqueta **#TerritoriGuiri**, des de la plataforma Twitter es recullen opinions, frases i idees que volen fer aportacions al debat sobre el fenomen del turisme a Barcelona.

ARTURO-FITO RODRÍGUEZ BORNAECHEA |

Manifestazioak III | 2014-2015

Les manifestacions són una forma d'exhibició pública de l'opinió, una forma de comunicació que es basa en l'ocupació massiva de l'espai públic. Les imatges s'han intervingut tapant qualsevol text o símbol que aparegui a l'escena. –L'ocultació és un sistema d'agudes visual, un al·licient per a una crítica de la pròpia mirada–.

ISABEL BANAL I JORDI CANUDAS |

Hospital 106, 4t 1a. El lloc i el temps | 1995–2005

Mirada a les transformacions urbanístiques i socials que es van produir al barri del Raval de Barcelona durant un període de deu anys. Es pren un pis com a unitat de mesura. Durant aquest procés es van desencadenant una sèrie d'intervencions artístiques que, de manera intermitent, mantenen una connexió directa i sincronitzada amb la realitat del Raval.

GIULIANA RACCO I MATTEO GUIDI |

The Artist and the Stone | 2013–2015

Proposta que combina la mobilitat, el disseny, la ciutadania, la globalització i la restricció. Consisteix en el desplaçament d'un subjecte (un artista) i d'un objecte (un bloc de pedra de 25 tones) des d'un camp de refugiats situat al sud de Cisjordània fins a Barcelona.

MICROINTERVENCIONS | TRANSLOCACIONS |

Una MICROINTERVENCIÓ és una acció puntual, un procés, una intervenció efímera en l'espai, una petita incidència en un lloc, una activitat col·laborativa, una formalització que s'adapta al context, l'articulació d'una idea que proposa una nova mirada, una macrointervenció a petita escala, la visualització d'un interès col·lectiu, qualsevol projecte que incideixi en la relació local-visitant.

Juan Pablo Ordúñez/Mawa Tres

Diásporas Críticas

En el marc de TRANSLOCACIONS i en el context dels barris del Raval i el Gòtic de Barcelona, les microintervencions despleguen un procés de producció a partir de la relació entre el context determinat per aquests barris i elements propis de la mobilitat contemporània (translocals) com són el turisme, la migració o els desplaçaments quotidians per motius laborals.

Els projectes que s'han dut a terme com a microintervencions són: “Transraval”, de **Brigitte Vasallo i Pol Galofre** – Colectivo Cautivo; “Naciones cotidianas domésticas unidas”, de **Juan Pablo Ordúñez/MawaTres**; “Un día sin tiempo”, de **Diásporas Críticas** (col·lectiu format per Verónica Lahitte, Rebecca Close i Anyely Marín Cisneros); “Videovan”, de **Ro Caminal**, i “Fem plaça”, del **Colectiu Fem Plaça**.

Ro Caminal

Colectiu Fem Plaça

Crèdits de l'exposició

TRANSLOCACIONS | OBSERVATORI DE PROJECTES | IDENSITAT
Projecte i comissariat: Ramon Parramon | **Disseny d'espai:** Núria Parés | **Disseny gràfic:** Marc Valls | **Coordinació i producció Translocacions:** Idensitat (Laia Ramos, Irati Irulegui), Carles Martín | **Espai arxíu de projectes:** Diana Padrón, Anna Recasens | **Edició de vídeo:** Andrea Cano.

ARTS SANTA MÒNICA

Direcció: Jaume Reus | **Sotsdirecció:** Manuel Guerrero | **Coordinació general:** Fina Duran i Marta Garcia | **Administració:** Cristina Güell | **Edicions:** Cinta Massip | **Comunicació i premsa:** Neus Purtil i Cristina Suau | **Coordinació audiovisuals:** Lorena Louit | **Relacions externes:** Alicia González i Jordi Miras | **Àrea tècnica:** Xavier Roca i Eulàlia Garcia | **Secretaria:** Maria Jesús Couso i Mònica Garcia.

Arts Santa Mònica
Centre de la creativitat

La Rambla, 7
08002 Barcelona
T 935 671 110
www.artssantamonica.cat

Entrada lliure
De dimarts a dissabte, d'11 h a 21 h
Diumenges i festius d'11 h a 17 h

Visites guiades sense inscripció prèvia
Dissabtes a les 18 h i diumenges a les 12 h

Grups
Contactar:
T 935 671 110
coordinacioasm@magmacultura.com

Patrocina:

Col·laboren:

ACVIC
CENTRE D'ARTS
CONTEMPORANIES

adngaleria

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

AMNISTIA
INTERNACIONAL

Organitzen:

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

iD

SANTAMÒNICA

